

"L'assaig té molt d'autocrítica"

Joan Manuel Tresserras i Enric Marín han estat els guanyadors del Premi d'Assaig Joan Fuster, amb l'obra "Cultura de Masses i postmodernitat".

Aquests professors d'Història de la Comunicació Social de la Universitat Autònoma de Barcelona, els més ovacionats de la nit, han escrit un assaig polèmic que enceta un nou debat sobre el concepte de cultura de masses a les acaballes del segle XX.

—Quina és la tesi de l'assaig?

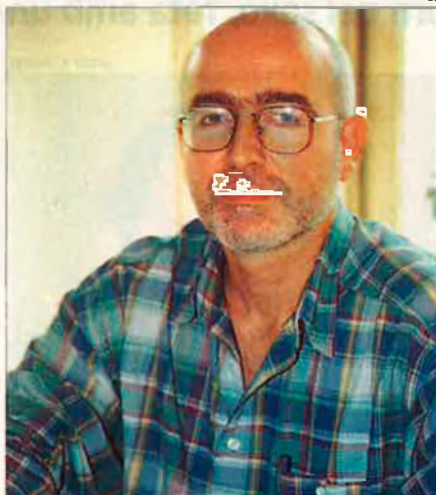
JOAN MANUEL TRESSERRAS: La tesi general diu: No serveix de res mantenir posicions tremendistes, sobre els efectes socials dels mitjans de comunicació de masses, perquè s'acaba formant una ideologia que té dues cares. Per una banda, la sacralització de la cultura pre-industrial, una cultura carregada de salvatgisme i de superstició, però que ara curiosament es revaloritza, com si fos la cultura de l'home en estat pur. D'altra banda, es fa aparèixer els mitjans de comunicació com una mena de diable tecnològic modern. Nosaltres pensem que és impossible tenir una actitud crítica si només es difonen aquest conjunt de prejudicis. Si no es fa la crítica intel·ligent dels mitjans de comunicació no hi ha manera de transformar-los. I amb aquestes actituds no som capaços de fer una política progressista en el terreny de la comunicació.

—Per què s'imposen aquests prejudicis contra els mitjans de comunicació?

J. M. T.: Fins ara hem interpretat l'aparició històrica de la cultura de masses com una mena de catàstrofe per a les classes populars, que haurien vist com, davant l'omnipotència de la nova cultura industrial, controlada per la burgesia i l'estat, s'anaven perdent les restes de la cultura popular. Nosaltres diem que cal començar a revisar aquesta història pensant que l'aparició de la cultura de masses no és la derrota històrica de les classes populars, sinó el resultat de la conquesta històrica d'unes classes populars en formació, que deixen de ser rurals i tradicionals, per convertir-se en industrials i urbanes, que lluiten per participar d'aquella modernitat que els intel·lectuals il·lustrats, la burgesia i l'estat els hi prometen però que no volen compartir amb ells.

ENRIC MARÍN: S'ha de reinterpretar la història del segle XX a partir entre d'al-

VICENT A. JIMÉNEZ

Dalt, Tresserras; baix, Marín. Són professors de comunicació de la UAB.

tres fets de la incorporació de les classes populars a un espai cultural compartit. Aquest espai és el fabricat, teixit pels mitjans de comunicació de masses.

—Els mitjans de comunicació també han evolucionat. Ara s'imposa la cultura audiovisual.

E. M.: Hi ha dos discursos molt poderosos contra els quals cal reaccionar enèrgicament. Un és el discurs tecnològic, que diu que les noves tecnologies en si mateixes ja ens porten al paradís. Això és mentida. Aquest discurs no dóna cap garantia de res si no hi ha una intervenció política qualificada. El segon és el

discurs ètic, d'impugnació global dels mitjans, on només el llibre és un vehicle adequat per transmetre la cultura. Això incapacita els intel·lectuals per fer la crítica constructiva, per tal de fer propostes imaginatives en el terreny de l'aprofitament democràtic de les possibilitats de les noves tecnologies. Nosaltres proposem de reaccionar contra aquests dos discursos. Sobretot l'ètic, que només fa una impugnació conservadora, atrinxerant-se amb la cultura impresa, contra la cultura audiovisual i les noves tecnologies.

—Aquest doble discurs ha estat defensat pels intel·lectuals d'esquerres.

J. M. T.: Des de la dreta hi ha un discurs que organitza les masses i les fa treballar, però ella és la portadora de la racionalitat. I des de l'esquerra hi ha uns intel·lectuals lúcids que interpreten la història, veuen el paper que cal atribuir a les masses i ells són els que els l'han d'explicar. En qualsevol cas, estem davant de dues minories salvadores. A nosaltres el que ens sembla és que hi ha una voluntat clara d'ignorar el caràcter creatiu de les classes populars i la seva enorme contribució a la cultura contemporània.

—Tanmateix, vostès tenen una formació marxista.

J. M. T.: L'assaig té molt d'autocrítica, perquè moltes de les posicions que critiquem han estat durant temps les nostres.

E. M.: Nosaltres en un moment donat diem que s'hauria d'anar cap a una postmodernitat postmarxista, perquè una de les crítiques al marxisme justament és aquesta voluntat d'explicació global i acabada del món, que no deixa de ser una barrera al coneixement. En canvi, des de les conquestes intel·lectuals que ja ha consolidat el marxisme, hem d'anar cap a paradigmes nous i diferents, amb aquesta idea del pensament complex que defensem en el llibre, d'un cert relativisme, de recuperar actituds intel·lectuals més pròpies del que seria la cultura llibertària. I la reivindicació de la diferència, de la complexitat dels fenòmens. Amb aquest text ens hem decidit finalment a funcionar sense etiqueta.

Montserrat Serra